

УДК 658.14.001.33

*I. В. Котькалова-Литвин,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу
ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ*

РОЛЬ ФІНАНСОВИХ АКСЕЛЕРАТОРІВ У ВДОСКОНАЛЕННІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВА

*I. Kotkalova-Lytvyn,
Candidate of economic sciences, Associate professor, Department of Management and Marketing
Private Higher Education Institution "European University" Kyiv*

THE ROLE OF FINANCIAL ACCELERATORS IN ENTERPRISE'S FINANCIAL PROVISION IMPROVEMENT

Проведено теоретичне дослідження джерел формування фінансових ресурсів підприємств. Проаналізовано позитивні сторони та обмеження щодо залучення і використання власних та залучених джерел фінансування діяльності підприємства. Доведено, що незважаючи на значну кількість джерел фінансових ресурсів, жоден з них, найчастіше, не задовольняє стовідсотково потреби підприємства, що збільшує ускладнює процес ефективного управління фінансовим забезпеченням підприємства. В контексті вирішення означеної проблеми авторами запропоновано ввести в систему менеджменту підприємства фінансового акселератора, головною задачею якого буде модифікація існуючих інструментів фінансування у якісно новий продукт, який абсолютно відповідає вимогам та поточному фінансовому стану підприємства. Запропоновані заходи дозволять вдосконалити систему управління фінансовим забезпеченням підприємства та підвищити результативність його діяльності.

Have conducted theoretical research regarding sources of formation of enterprise financial resources. Performed analysis of pros and cons regarding using internal enterprise financial resources or attracting them from the outside market. It is proved that despite significant number of potential sources of financial resources, usually none of them is able to completely meet company's needs, which increases complexity for the effective management of enterprise financial provision. In the context of solving this problem, author has proposed to introduce into company's management system additional department called financial accelerator, main task of which will be to combine and modify set of available financial instruments into a qualitatively new product, which should completely meet requirements and current financial conditions of the enterprise. Proposed measures will allow to improve enterprise's financial management system and increase effectiveness of its activity.

Ключові слова: *фінансове забезпечення, фінансові ресурси, джерела фінансування, фінансовий акселератор, ефективність фінансового управління.*

Key words: *financial provision, financial resources, financing sources, financial accelerator, financial management efficiency.*

Постановка проблеми. Розвиток економіки України безпосередньо залежить від результативності діяльності підприємницьких структур, основою господарських просів яких є фінансове забезпечення. В сучасних умовах господарювання проблеми фінансування вітчизняних підприємств спричиняють: недостатній рівень кваліфікації фінансового менеджменту; ризикова політика формування активів та пасивів підприємств; складність із залученням зовнішніх джерел фінансування; дефіцит внутрішніх джерел фінансування; високий рівень кредиторської заборгованості [1, с. 199]. За таких умов, важливим є застосування інноваційних методів, технологій, підходів до управління фінансовими ресурсами підприємства з метою їх ефективного використання. Необхідність пошуку інноваційних методів управління процесами фінансування діяльності підприємства обумовлено проблемами забезпечення результативності діяльності, досягнення динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем в умовах інтеграційних процесів глобальних ринків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теорії та практики організації управління фінансовими ресурсами підприємств зробили такі вчені, як: А. М. Александров, М. Д. Білик, І. О. Бланк, О. Д. Василик, А. Г. Загородній, В. М. Опарін, А. М. Поддєрьогін, В. М. Федосов та інші. Проте, концептуальні трансформації економічних процесів, які наразі відбуваються у світовому просторі, потребують зміни парадигми фінансового управління підприємства у сторону більшої гнучкості та маневреності.

Мета статті. Метою статті є узагальнення існуючих джерел фінансових ресурсів та обґрунтування ролі фінансових акселераторів у вдосконаленні управління фінансовим забезпеченням підприємства.

Виклад основного матеріалу. В основі системи фінансування підприємства лежать фінансові відносини із акумуляції, залучення, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів. В цьому контексті важливим є дослідження різноманіття форм та інструментів формування фінансових ресурсів підприємства.

Традиційно всю сукупність джерел формування фінансових ресурсів підприємства розділяють на власні, залучені та позикові кошти. Власні кошти являє собою сукупну вартість ресурсів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються для формування його активів. Власні джерела фінансових ресурсів формуються в процесі заснування підприємства – у вигляді статутного фонду; в процесі здійснення підприємницької діяльності – у формі чистого прибутку, цільових грошових фондів, амортизаційних відрахувань тощо. Акумулювання залучених фінансових коштів, які прирівнюються до власних відбувається у вигляді субординованого боргу, емісії власних акцій, залучення коштів співробітників підприємства, страхових відшкодування (Табл. 1).

Як правило, вітчизняні підприємства віддають перевагу власних джерелам фінансування діяльності, оскільки їх легше та скоріше залучити, не має потреби у майновому гарантуванні повернення коштів, використання таких фінансових ресурсів не загрожує погіршенню показників ліквідності на фінансової стійкості підприємства. Проте, проф. Ю.М. Воробойв зазначає, якщо вартість таких джерел фінансових ресурсів суттєво перевищує вартість зовнішніх власних чи позикових джерел фінансових ресурсів, підприємство обов'язково повинно здійснити диверсифікацію джерел з метою запобігання залучення більш дорогих фінансових ресурсів. Коли внутрішні фінансові ресурси за вартістю більші ніж зовнішні, обов'язково потрібно використовувати зовнішні джерела фінансових ресурсів, щоб забезпечити помітне зменшення витрат на операційну чи інвестиційну діяльність та одержати додаткові переваги в конкурентній боротьбі [2, с.22].

Таблиця 1.
Характеристика джерел фінансування діяльності підприємства*

Джерела фінансування	Інструменти фінансування	Переваги	Обмеження
Власні кошти	Нерозподілений прибуток Цільові грошові фонди та резерви Амортизаційні відрахування Доходи майбутніх періодів	Відносна простота залучення Властивість генерувати прибуток підприємства Відсутність ризиків використання коштів	Обмеженість обсягів залучення Відсутність можливості приросту рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позикових коштів
Залучені ресурси	Емісія власних акцій Субординований борг Внутрішньо корпоративний розподіл Страхові відшкодування Краудфандинг	Відсутність плати за користування коштами (тільки витрати на підготовчі процедури) Довгостроковий характер залучення Непотрібне забезпечення	Наявність пулу зацікавлених інвесторів Високі вимоги до стану підприємства Залежність від кон'юнктури фінансового ринку Організація публічного розкриття інформації та прозорості діяльності
Позикові кошти	Банківське кредитування Лізинг Синдиковані кредити ЕСА – фінансування	Множинний вибір різних інструментів залучення Зростання фінансового потенціалу підприємства	Збільшення фінансових ризиків Відносно складна процедура залучення

	LBO – фінансування Мезонне фінансування Єврооблігації	Властивість генерувати приріст рентабельності власного капіталу	Плата за обслуговування наявність майнового забезпечення необхідність позитивного кредитного рейтингу
--	---	---	---

**складено автором*

Залучення позикового капіталу забезпечує зростання потенціалу розвитку підприємницької структури за рахунок розширення фінансово-господарської діяльності через використання додаткового обсягу фінансових ресурсів. Крім того, за умов високих кредитних рейтингів і формування позитивної кредитної історії зростає потенціал залучення підприємством додаткового обсягу боргового фінансування в майбутньому [3, с.123].

Поряд з перевагами позикового фінансування йому притаманні ряд недоліків, зокрема: обмеженість термінів акумулювання капіталу, обов'язковість надання гарантій чи забезпечення, що вилучає об'єкти застави з фінансово-господарської діяльності підприємства. Залучення значних обсягів позикового капіталу загрожує підприємству зниженням фінансової стійкості та платоспроможності, що, відповідно, підвищує ризик банкрутства суб'єкта господарювання, а мобілізація значних обсягів позикового фінансування спричиняє виникнення в акціонерів, поряд з комерційним, понадфінансового ризику, що зумовлює необхідність сплати підприємством додаткової компенсації за підвищений ризик [4, с.221].

Підприємство може обирати будь-яку структуру джерел фінансування, проте головною метою його керівництва є вибір такої, яка за низької вартості капіталу допомагатиме підтримувати стабільні доходи, рівень дивідендів та сприятиме зростанню ринкової ціни акцій. Тобто, оптимальна структура капіталу має зводити до мінімуму середню вартість фінансових ресурсів і водночас підтримувати кредитну репутацію підприємства на рівні, що дає змогу залучати нові види капіталу на зручних умовах [5, с.170]. Прийняття управлінських рішень щодо вибору схем фінансування діяльності підприємства, в кожному конкретному випадку, залежить від врахування таких основних чинників - по перше, призначення фінансових ресурсів; по-друге, підходів до формування капіталу та його структури; по-третє, фінансових можливостей підприємства щодо обслуговування джерел фінансових ресурсів. Рішення цих проблем полягає у співставленні умов залучення кожного із джерел фінансування із показниками поточного фінансового стану підприємства та цілей фінансової політики і стратегії.

З метою вдосконалення управління фінансовим забезпеченням підприємства нами пропонується ввести як окрему управлінську ланку так званих фінансових акселераторів. Цей термін виник в результаті екстраполяції принципів функціонування корпоративних акселераторів. Бізнес-акселератори з'явилися у 2005р. в результаті еволюційних змін на ринку ІТ [6]. Відбулось активне розширення мережі інтернет-користувачів, розвиток соціальних мереж та інших засобів онлайн комунікацій, в тому числі проникнення їх в корпоративну культуру. Стало спостерігатись експоненціальне збільшення обсягів щорічногенерованої інформації в світі. Все це потребувало від ІТ-компаній швидкої розробки нових продуктів для забезпечення лідерства на даних сегментах ринку. У відповідь на такі виклики, корпорації стали використовувати комбінований підхід, в якому поєднувались різні інструменти «відкритих інновацій», що дозволило прискорити темпи виходу на ринок окремих продуктів.

Корпоративні акселератори, в першу чергу, створюються для вирішення задач підприємства, пов'язаних із збільшенням його капіталізації. Збільшення капіталізації в результаті використання такого інструменту досягається за рахунок по-перше, придбання нових технологій або розвитку внутрішніх проектів, які дозволяються вийти на нові або суміжні ринки, скоротити витрати; по-друге, збільшити вартість залучених в інноваційні проекти коштів [7]. Отже, по суті корпоративні акселератори обирають з різноманіття інноваційних проектів саме ті, що дозволять підприємству отримати найбільшу економічну користь у вигляді збільшення вартості підприємства, підвищення його інвестиційної привабливості та розширення масштабів операційної діяльності.

В контексті вдосконалення управління фінансовим забезпеченням, на нашу думку, фінансові акселератори будуть відігравати ключову роль у пошуку та комбінуванні різних фінансових інструментів залучення коштів з метою абсолютного задоволення потреб підприємства із узгодженням його фінансових можливостей. Результатом діяльності фінансових акселераторів будуть принципово нові модифіковані фінансові продукти, які дозволять отримати максимальних прибутків від їх залучення та використання.

Висновки та напрями подальшого дослідження. В умовах глобалізації світових фінансових ринків, розвитку інноваційних технологій, підприємствам необхідно постійно вдосконалювати виробничі, фінансові та управлінські процеси, з метою посилення конкурентних позицій. За цих обставин актуалізується проблеми залучення значних обсягів фінансових ресурсів, оптимізації їх структури та ефективності використання. Вирішення саме цих задач покладено в основу функціонування фінансових акселераторів, в результаті діяльності яких, підприємство отримує потужних імпульс для бурхливого розвитку. Подальших досліджень потребує обґрунтування процедур, методів та механізмів організації бізнес-процесів фінансових акселераторів.

Література.

1. Забедюк М.С. Теоретичні засади фінансового забезпечення діяльності підприємства / М.С. Забедюк // Економічний форум. – 2016. - №3. – С. 195 – 200.
2. Воробйов Ю. М. Теоретичні засади формування і використання фінансових ресурсів в соціально-економічній системі держави/ Ю. М. Воробйов // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2009. – № 4. – С.16–24.

3. Рубаха М. В. Методи мобілізації фінансових ресурсів суб'єктами господарювання на фінансовому ринку України / М. В. Рубаха // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2011. - Вип. 7(1). - С. 122-130.
4. Швиданенко Г. О. Управління капіталом підприємства: навчальний посібник / Г. О. Швиданенко, Н. В. Шевчук. – К.: КНЕУ, 2007. – 440 с.
5. Дропа Я. Б. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах // Я. Б. Дропа // БізнесІнформ. – 2016 - № 12. С. 169 – 175.
6. The Microsoft Startup Accelerator Program Opens for Business // Microsoft. URL: <https://news.microsoft.com/2007/10/03/the-microsoftstartup-accelerator-program-opens-for-business/>
7. A Cambrian moment // The Economist, 2014. URL: http://www.economist.com/sites/default/files/20140118_tech_startups.pdf

References.

1. Zabediuk, M.S. (2016), “Theoretical foundations of financial support of the enterprise activity” , *Ekonomichnyj forum*, vol. 3, pp. 195 – 200.
2. Vorobjov, Yu.M. (2009), “Theoretical principles of formation and use of financial resources in the socio-economic system of the state”, *Naukovyj visnyk: Finansy, banky, investytsii*, vol.4, pp. 16–24.
3. Rubakha, M.V. (2011), “Methods of mobilizing financial resources by economic entities in the financial market of Ukraine”, *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol.7(1), pp.122-130.
4. Shvydanenko, H.O. and Shevchuk N.V. (2007), *Upravlinnia kapitalom pidpriemstva [Capital management of the enterprise]*, KNEU, Kyiv, Ukraine.
5. Дропа, Я.В. (2016), “Optimization of the structure of financial resources of the enterprise in modern conditions”, *BiznesInform*, vol.12, pp. 169 – 175.
6. Microsoft (2007), “The Microsoft Startup Accelerator Program Opens for Business” available at <https://news.microsoft.com/2007/10/03/the-microsoftstartup-accelerator-program-opens-for-business/> (Accessed 19.03.2018).
7. The Economist (2014), “A Cambrian moment”, *The Economist*, available at http://www.economist.com/sites/default/files/20140118_tech_startups.pdf (Accessed 19.03.2018).

Стаття надійшла до редакції 20.03.2018 р.